ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JOSÉ LUÍS CRUZ VILAÇA της 31ης Μαΐου 1988 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Στις 21 Μαρτίου 1986, το τμήμα προσωπικού του Δικαστηρίου πληροφόρησε τον Βασίλη Χριστιανό, υπάλληλο του κοινοτικού αυτού οργάνου, νομικό αναθεωρητή στο ελληνικό τμήμα της διεύθυνσης μεταφράσεων ότι, σύμφωνα με τις νέες διατάξεις των άρθρων 67 και 68 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και των άρθρων 1, 2 και 3 του παραρτήματος VII, τα οικογενειακά επιδόματα που του οφείλονται θα καταβάλλονται απευθείας στην πρώην σύζυγό του, η οποία κατοικεί στην Ελλάδα μαζί με το τέκνο τους, του οποίου αυτή έχει την επιμέλεια.

2. Δυνάμει των ίδιων αυτών διατάξεων, το ύψος των εν λόγω παροχών (επίδομα στέγης, επίδομα συντηρούμενου τέκνου και σχολικό επίδομα) θα υπολογίζονταν επίσης με εφαρμογή ενός γεωγραφικού διορθωτικού συντελεστή που αντιστοιχεί στη χώρα κατοικίας του προσώπου που έχει την επιμέλεια.

3. Συνεπώς, και σύμφωνα με τις οδηγίες του προϊσταμένου του τμήματος προσωπικού, ποσό 15 822 φράγκων Λουξεμβούργου (LFR), που αντιστοιχούσε στο σύνολο των οφειλόμενων οικογενειακών παροχών, αφαιρέθηκε από τις αποδοχές του προσφεύγοντος από του μηνός Μαΐου 1986. Το ποσό αυτό ισοδυναμούσε, σύμφωνα με την ισχύουσα επίσημη ισοτιμία, σε 48 680 DR, αλλά ο λογαριασμός της συζύγου του προσφεύγοντος πιστώθηκε με ποσό 32 520 DR μόνον, κατ' εφαρμογή του διορθωτικού συντελεστή που καθορίστηκε για την Ελλάδα.

4. Με διοικητική ένσταση, ο προσφεύγων ζήτησε να ακυρωθεί η απόφαση της διοίκησης του Δικαστηρίου κατά το μέτρο που με αυτήν εφαρμοζόταν ο διορθωτικός συντελεστής. Ζήτησε επίσης να διαταχθεί η διοίκηση να καταβάλλει τα οικογενειακά επιδόματα στην πρώην σύζυγό του χωρίς εφαρμογή του διορθωτικού συντελεστή ή, άλλως, να τα καταβάλλει στον ενιστάμενο, ο οποίος θα αναλάμβανε να τα εμβάσει στη δικαιούχο με την τρέχουσα τραπεζική ισοτιμία.

5. Η διοικητική ένσταση απορρίφθηκε ρητά από την αρμόδια επιτροπή ενστάσεων του Δικαστηρίου· κατά της απορριπτικής αυτής αποφάσεως ασκήθηκε η υπό κρίση προσφυγή.

6. Το Δικαστήριο επέτρεψε στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να ασκήσει παρέμβαση προς υποστήριξη των προτάσεων του καθού.

7. Ο προσφεύγων ζητεί ουσιαστικά από το Δικαστήριο:

α) να ακυρώσει την απόφαση με την οποία απορρίφθηκε η διοικητική του ένσταση·

β) να κρίνει ότι τα οικογενειακά επιδόματα που είναι καταβλητέα στο πρόσωπο που έχει την επιμέλεια του τέκνου θα υπολογίζονται βάσει της πραγματικής ισοτιμίας μεταξύ του φράγκου Λουξεμβούργου και της δραχμής, χωρίς εφαρμογή διορθωτικών συντελεστών·

* Μεταφράστηκαν από τα πορτογαλικά.

γ) να διατάξει τη διόρθωση του λογαριασμού του προσφεύγοντος·

δ) να υποχρεώσει το καθού να καταβάλει τη διαφορά μεταξύ των ποσών που έχουν κρατηθεί από το μισθό του προσφεύγοντος και των ποσών που έχουν καταβληθεί στη δικαιούχο των επιδομάτων από τις 15 Μαΐου 1986·

ε) να καταδικάσει το καθού στην καταβολή τόκων υπερημερίας, καθώς και στα δικαστικά έξοδα.

1. Το ζήτημα του παραδεκτού της προσφυγής

8. Με την προσφυγή ζητείται πρωτίστως να ακυρωθεί η απόφαση με την οποία απορρίφθηκε η διοικητική ένσταση.

9. Πρόκειται για πράξη καθαρά βεβαιωτική η οποία, λαμβανόμενη χωριστά, δεν συνιστά προσβλητή πράξη.

10. Όμως, όπως έκρινε το Δικαστήριο υπό παρόμοιες περιστάσεις [1], πρέπει να γίνει δεκτό ότι το αντικείμενο της προσφυγής περιλαμβάνει επίσης την πράξη κατά της οποίας ασκήθηκε η διοικητική ένσταση και της οποίας η εκτέλεση προκαλεί βλάβη στον προσφεύγοντα.

11. Επομένως, δεν υπάρχει εν προκειμένω κανένας λόγος απαραδέκτου, όπως εξάλλου δέχτηκε το καθού με το υπόμνημα αντικρούσεως.

12. Αντίθετα, το καθού εγείρει ένσταση απαραδέκτου όσον αφορά το δεύτερο, τρίτο και τέταρτο αίτημα του προσφεύγοντος.

1 — Απόφαση της 20ής Μαρτίου 1984 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 75 και 117/82, Razzouk και Beydoun, Συλλογή 1984, σσ. 1509, 1527, σκέψη 7.

13. Υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο δεν μπορεί να αποφανθεί επί των αιτουμένων από τον προσφεύγοντα μέτρων: ο προσφεύγων δεν παραπονείται για εσφαλμένη εφαρμογή του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, αλλά για την εφαρμογή διατάξεως τη νομιμότητα της οποίας αμφισβητεί κατ' ένσταση.

14. Όμως, εναπόκειται στον κοινοτικό νομοθέτη και μόνο να θεσπίσει τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να τεθεί τέρμα στις ενδεχόμενες δυσμενείς διακρίσεις που προκύπτουν από διάταξη το κύρος της οποίας αμφισβητείται (απόφαση Razzouk και Beydoun, ό. π., σ. 1530, σκέψη 19), οι δε διοικήσεις των κοινοτικών οργάνων υποχρεούνται εν τω μεταξύ να εφαρμόζουν τις ισχύουσες οργανικές διατάξεις.

15. Η ανάλυση του ζητήματος μπορεί, κατά την άποψή μου, να χωριστεί σε δύο μερη:

1) Υπάρχει ή όχι έλλειψη νομιμότητας την οποία ο προσφεύγων προβάλλει κατ' ένσταση;

2) Το Δικαστήριο είναι ή όχι αρμόδιο να αποφανθεί επί των αιτουμένων από τον προσφεύγοντα μέτρων;

16. Ως προς το πρώτο σκέλος του ζητήματος, οι όροι που χρησιμοποίησε ο προσφεύγων — τόσο στη διοικητική του ένσταση όσο και στο εισαγωγικό της δίκης έγγραφο — δείχνουν, μολονότι κατά αμφιλεγόμενο τρόπο, ότι απέφυγε να αμφισβητήσει ευθέως τη νομιμότητα των εφαρμοστέων οργανικών διατάξεων, προσπαθώντας να αμφισβητήσει με την προσφυγή του τη νομιμότητα της απόφασης που έλαβε η διοίκηση, ενόψει της ερμηνείας και της εφαρμογής των διατάξεων αυτών από τη διοίκηση.

17. Έτσι, όλη του η επιχειρηματολογία τείνει προφανώς στο να αμφισβητήσει την « αυστηρή » ή « κατά γράμμα » εφαρμογή των

διατάξεων αυτών, κατά παράβαση, όχι του γράμματος, αλλά του « πνεύματος » της τροποποίησης του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως η οποία, πέραν του να βλάπτει τα συντηρούμενα τέκνα, αντίθετα, μ' αυτήν επιδιώκεται να τους εξασφαλιστεί αποτελεσματικότερη προστασία. Επομένως, απ' αυτήν την κατά γράμμα εφαρμογή προκύπτουν « αποτελέσματα τα οποία δεν είχαν *προβλεφθεί* και *αντίθετα* προς τα συμφέροντα των προσώπων που (η οργανική διάταξη) πρέπει να προστατεύει », πράγμα που δημιουργεί απαράδεκτη και άδικη κατάσταση, παραβιάζουσα εν προκειμένω τις γενικές αρχές του δικαίου και ειδικότερα την αρχή της ισότητας.

18. Μπορούν να διατυπωθούν αμφιβολίες ως προς το παραδεκτό της « ενστάσεως ελλείψεως νομιμότητας » που εγείρεται έμμεσα με την επιχειρηματολογία του προσφεύγοντος [2].

19. Είναι πάντως σαφές ότι το πραγματικό ζήτημα που τίθεται με την προσφυγή αυτή είναι πραγματικά το ζήτημα αν πρέπει να θεωρηθεί ότι οι διατάξεις του άρθρου 67, παράγραφος 4, καθόσον αποσκοπούν στην εφαρμογή ενός γεωγραφικού διορθωτικού συντελεστή στα οικογενειακά επιδόματα που καταβάλλονται σε πρόσωπο άλλο από τον υπάλληλο, είναι ανεφάρμοστες στην κατάσταση του προσφεύγοντος διότι η εφαρμογή τους συνεπάγεται την παράβαση υπέρτερου κανόνα δικαίου. Πράγματι, δεν είναι δυνατόν να τεθεί υπό αμφισβήτηση η νομιμότητα της απόφασης της διοίκησης σχετικά με τα οικογενειακά επιδόματα του προσφεύγοντος χωρίς να αμφισβητηθεί η νομιμότητα της σαφούς οργανικής διατάξεως στην οποία στηρίζεται η απόφαση.

20. Κατά την προφορική διαδικασία εξάλλου, κατόπιν επιμονής του Δικαστηρίου, ο δικηγόρος του προσφεύγοντος αναγνώρισε τελικά ότι η προσφυγή του είχε ως αντικείμενο την κατ' ένσταση αμφισβήτηση της νομιμότητας της εφαρμοζόμενης διατάξεως. Επομένως, δεν πρέπει να αφεθεί καμιά αμφιβολία ως προς τη νομιμότητα αυτή [3], την οποία θα εξετάσω στο δεύτερο μέρος των προτάσεών μου.

21. Πριν απ' αυτό όμως θα εξετάσω το δεύτερο σκέλος του ζητήματος του παραδεκτού της προσφυγής. Ο προσφεύγων επικαλείται σχετικά το προηγούμενο της απόφασης *Newth* [4], που αφορούσε την εφαρμογή του άρθρου 50, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, σχετικά με τους εφαρμοστέους γεωγραφικούς διορθωτικούς συντελεστές σε περίπτωση απομάκρυνσης προς το συμφέρον της υπηρεσίας. Τα προβληθέντα τότε αιτήματα ήταν καθόλα παρόμοια με αυτά που είναι υπό συζήτηση σήμερα.

22. Το Δικαστήριο — χωρίς να συζητήσει το παραδεκτό των αιτημάτων, τα οποία εξάλλου δεν αμφισβήτησε η Επιτροπή, καθής στην εν λόγω υπόθεση, έκρινε ότι η εφαρμογή του άρθρου 50, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως σε περίπτωση όπως εκείνη του προσφεύγοντος θα είχε απαράδεκτες συνέπειες καθόσον παραβίαζε την αρχή της ισότητας. Γι' αυτό, η διοίκηση έπρεπε να ερμηνεύσει την εν λόγω διάταξη κατά τρόπο ώστε να αποφευχθεί παρόμοια συνέπεια και να εφαρμόσει προς τούτο διαφορετικούς διορθωτικούς συντελεστές από εκείνους που είχαν καθιερωθεί με την επίμαχη διάταξη.

23. Κατ' εφαρμογή του άρθρου 91 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως που του παρέχει αρμοδιότητα πλήρους δικαιοδοσίας στις διαφορές χρηματικού χαρακτήρα, το Δικαστήριο υποχρέωσε τότε την Επιτροπή να αποκαταστήσει, με όλη την αναγκαία σαφήνεια, τα δικαιώματα του προσφεύγοντος.

24. Εντούτοις, δεν νομίζω ότι από το ζήτημα αυτό εξαρτάται η επίλυση της παρούσας διαφοράς.

25. Είναι αναμφισβήτητο ότι, στις περιπτώσεις στις οποίες η διοίκηση διαθέτει διακριτική

2 — Βλέπε την απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1959 στην υπόθεση 14/59, Fonderies de Pont-à-Mousson, Rec. 1959, σσ. 445, 474.

3 — Βλέπε όπ.π.

4 — Απόφαση της 31ης Μαΐου 1979 στην υπόθεση 156/78, Newth κατά Επιτροπής, Rec. 1979, σσ. 1941, 1952, σκέψη 13.

εξουσία να αποφασίζει ως προς τη σκοπιμότητα και το περιεχόμενο συγκεκριμένης αποφάσεως, το Δικαστήριο δεν μπορεί να την υποκαταστήσει προς λήψη αποφάσεως εξ ονόματός της ή να την υποχρεώσει να επιλέξει μια από τις υφιστάμενες διαφορετικές δυνατότητες [5].

26. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το Δικαστήριο πάντοτε απέφευγε επιμελώς να αναμειχθεί στη σφαίρα της ίδιας διακριτικής εξουσίας της διοίκησης με εντολές ή διαταγές που θα μπορούσε να της απευθύνει.

27. Επομένως, κάθε σχετικό υποβαλλόμενο αίτημα πρέπει να θεωρείται ως προφανώς απαράδεκτο.

28. Όμως, ακόμη κι όταν η άσκηση μιας δεσμίας αρμοδιότητας επιβάλλεται στη διοίκηση, δεν συνάγεται κατ' ανάγκη πολύ διαφορετικό συμπέρασμα.

29. Πράγματι, η άσκηση μιας τέτοιας αρμοδιότητας προκύπτει από την υποχρέωση εκτελέσεως της αποφάσεως, πράγμα που καθιστά περιττή κάθε εντολή του Δικαστηρίου προς το καθού κοινοτικό όργανο να θεσπίσει συγκεκριμένο μέτρο ή να λάβει ορισμένη απόφαση.

30. Όπως έκρινε γενικά το Δικαστήριο με την απόφαση De Compte [6], « δυνάμει του άρθρου 176 της Συνθήκης, το όργανο του οποίου η πράξη κηρύχτηκε άκυρη οφείλει να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να απευθύνει προς τα κοινοτικά όργανα διαταγές για την εκτέλεση των αποφάσεών του, χωρίς να υπερβεί τις αρμοδιότητές του. Συνεπώς, τα εν λόγω αιτήματα [7] πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα » [8].

31. Εντούτοις, η κατάσταση δεν είναι τόσο σαφής όταν η ακύρωση διοικητικής πράξεως οφείλεται στο ότι η πράξη στηρίζεται σε οργανικές διατάξεις αντίθετες προς υπέρτερη αρχή του δικαίου και, επομένως, ανεφάρμοστες.

32. Μετά από μια τέτοια ακύρωση, εναπόκειται αφενός στον κοινοτικό νομοθέτη να συναγάγει τις συνέπειες της απόφασης λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσει την τήρηση της αρχής αυτής [9]· αφετέρου όμως εναπόκειται στη διοίκηση να επανεξετάσει αμέσως τη θέση του προσφεύγοντος και να λάβει, εν τω μεταξύ, τα αναγκαία μέτρα για να θέσει τέρμα στην επιζήμια κατάσταση ή την εισάγουσα διακρίσεις, θύμα της οποίας υπήρξε ο προσφεύγων [10].

33. Εφόσον η διάταξη, το κύρος της οποίας αμφισβητήθηκε, κρίθηκε ανεφάρμοστη, μπορεί να θεωρηθεί απαραίτητο — προκειμένου η διοίκηση να είναι σε θέση να « αποκαταστήσει, με όλη την αναγκαία σαφήνεια, τα δικαιώματα του προσφεύγοντος » [11] το Δικαστήριο να της παράσχει τα έγκυρα στοιχεία αναφοράς ή τις παραμέτρους της απόφασής της.

34. Αυτό έπραξε το Δικαστήριο με την απόφαση Razzouk και Beydoun επιβάλλοντας την εφαρμογή ως προς έναν από τους προσφεύ-

5 — Απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1960 στην υπόθεση 44/59, Fiddelaar κατά Επιτροπής, Rec. 1960, σσ. 1077, 1081 και 1093· απόφαση της 19ης Μαρτίου 1975 στην υπόθεση 189/73, Van Reenen κατά Επιτροπής, Rec. 1975, σσ. 445, 454.

6 — Απόφαση της 20ής Ιουνίου 1985 στην υπόθεση 141/84, De Compte κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1985, σσ. 1951, 1967, σκέψη 22.

7 — Που απέβλεπαν στην αναδρομική επανένταξη του προσφεύγοντος με πλήρη ανάκτηση των δικαιωμάτων του.

8 — Βλέπε επίσης την απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1961 στην υπόθεση 30/59, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen, Rec. 1961, σσ. 1, 36, και τις αποφάσεις της 1ης Ιουλίου 1964 στις υποθέσεις 26/63, Pistoj κατά Επιτροπής, Rec. 1964, σσ. 673, 696, και 78/63, Huber κατά Επιτροπής, Rec. 1964, σσ. 721, 740. Αυτός ο προσανατολισμός της νομολογίας επεκράτησε εκείνου που προέκυπτε από παλαιότερες αποφάσεις, όπως την απόφαση της 19ης Μαρτίου 1964 στην υπόθεση 18/63 (Schmitz — Wollast κατά Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, Rec. 1964, σσ. 163, 195), και την απόφαση της 7ης Ιουλίου 1964 στην υπόθεση 70/63, Collotti κατά Δικαστηρίου, Rec. 1964, σσ. 859, 903 και 905).

9 — Απόφαση Razzouk και Beydoun, όπ.π., σκέψη 19.

10 — Όπ.π.

11 — Απόφαση Newth, όπ.π., σκέψη 14.

γοντες των διατάξεων του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως σχετικά με τη σύνταξη χήρας· το ίδιο επίσης έπραξε το Δικαστήριο με την απόφαση Newth, επιβάλλοντας την εφαρμογή του ισχύοντος για το Βέλγιο διορθωτικού συντελεστή στην αποζημίωση, υπολογιζόμενη σε βελγικά φράγκα, στην οποία είχε δικαίωμα ο προσφεύγων βάσει του άρθρου 50, πέμπτο εδάφιο, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και αποφασίζοντας ότι ο λογαριασμός του προσφεύγοντος έπρεπε να διορθωθεί και να του καταβληθούν τα καθυστερούμενα ποσά που του οφείλονταν.

35. Το πρόβλημα αυτό δεν έχει εντούτοις πρακτική εφαρμογή στην περίπτωση που μας ενδιαφέρει εν προκειμένω.

36. Πράγματι, ο προσφεύγων, μολονότι υπέβαλε διάφορα αιτήματα, δεν προέβαλε ειδικούς λόγους για καθένα από αυτά. Αντίθετα, οι προβαλλόμενοι λόγοι είναι κοινοί για όλα τα αιτήματα.

37. Αν, όπως θα δούμε εν συνεχεία, οι λόγοι της προσφυγής θεωρηθούν ως εντελώς αβάσιμοι, αυτό θα έχει ως άμεση συνέπεια την απόρριψη, όχι μόνο του κυρίου αιτήματος (την ακύρωση της απόφασης το κύρος της οποίας αμφισβητείται), αλλά και των επικουρικών αιτημάτων και των αιτημάτων που μπορούν να θεωρηθούν ως διαταγές προς τη διοίκηση για την εκτέλεση της δικαστικής αποφάσεως.

38. Εφόσον σε όλες τις περιπτώσεις είναι αναγκαίο να εκτιμηθεί το βάσιμο των προβαλλόμενων λόγων, αφού ορισμένα αιτήματα εκφεύγουν από την ένσταση απαραδέκτου, αν κατέληγα στο συμπέρασμα ότι είναι πλήρως αβάσιμα, δεν θα είναι αναγκαίο να λάβω ειδικά θέση επί του παραδεκτού ή του βασίμου των αιτημάτων για τα οποία το καθού εγείρει ένσταση απαραδέκτου.

39. Από τώρα ήδη μπορώ να πω ότι κανένας από τους προβαλλόμενους λόγους δεν παρέχει την ελάχιστη στήριξη στην ασκηθείσα προσφυγή.

2. Ανάλυση του βασίμου της προσφυγής

40. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι έχουν παραβιαστεί διάφορες γενικές αρχές του δικαίου:

α) *η αρχή της ευθυδικίας*: η αυστηρή εφαρμογή του άρθρου 67, παράγραφος 4, οδηγεί, στην περίπτωση του προσφεύγοντος, σε κατάσταση άδικη δημιουργούσα απρόβλεπτα αποτελέσματα και εντελώς αντίθετα προς τα συμφέροντα των προσώπων που έπρεπε να προστατεύει, καθόσον τα εμποδίζει να λάβουν το σύνολο των οικογενειακών επιδομάτων·

β) *η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, το καθήκον αρωγής και η αρχή της χρηστής διοικήσεως:* η διοίκηση του Δικαστηρίου εφάρμοσε μια αφηρημένη κανονιστική ρύθμιση χωρίς να λάβει υπόψη τα συμφέροντα του υπαλλήλου και του ανήλικου υιού του και χωρίς να τον πληροφορήσει για τις συνέπειες που θα προέκυπταν από την εφαρμογή της εν λόγω κανονιστικής ρυθμίσεως·

γ) *η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως:* το επικρινόμενο σύστημα, το οποίο εντούτοις έχει ως *στόχο* την ίση μεταχείριση των προσώπων που κατοικούν σε διάφορες χώρες, έχει τελικά ως *αποτέλεσμα* δυσμενή διάκριση μεταξύ των υπαλλήλων η οικογένεια των οποίων διαμένει στην Ελλάδα και των υπαλλήλων η οικογένεια των οποίων διαμένει σε άλλο κράτος μέλος, στερώντας τους πρώτους από ένα τμήμα των οικογενειακών επιδομάτων τα οποία δικαούνται·

δ) *η απαγόρευση του « αδικαιολόγητου πλουτισμού »:* μολονότι με το υπόμνημα απαντήσεως αναγνωρίζει ότι δεν μπορεί να γίνει λόγος για πραγματικό « αδικαιολόγητο πλουτισμό » της διοίκησης, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η επέμβαση της διοίκησης στη μεταφορά των οικογενειακών επιδομάτων έχει ως αποτέλεσμα ότι ο δικαιούχος λαμβάνει τελικά μικρότερο ποσό από εκείνο που θα ελάμβανε αν ο ίδιος ο υπάλληλος (όπως κατά το προγενέστερο σύστημα) προέβαινε στη μεταφορά με την τρέχουσα ισοτιμία ή αν ο σύζυγος ο οποίος έχει την επιμέλεια του τέκνου κατοικούσε όχι στην Ελλάδα, αλλά στο Λουξεμβούργο.

41. Η επιχειρηματολογία του προσφεύγοντος δεν αντέχει στην ανάλυση.

42. Επί των αρχών της *ευθυδικίας* και της *ίσης μεταχειρίσεως*, αυτό που ο προσφεύγων αμφισβητεί είναι τελικά η εφαρμογή των γεωγραφικών διορθωτικών συντελεστών στα οικογενειακά επιδόματα που καταβάλλονται σε πρόσωπο άλλο από τον υπάλληλο, υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 67, παράγραφος 4, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως.

43. Όμως, στο πλαίσιο των άρθρων 64 και 65 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, όπως επανειλημμένως έκρινε το Δικαστήριο, ο σκοπός των γεωγραφικών διορθωτικών συντελεστών « είναι να εξασφαλίσει τη διατήρηση ίσης αγοραστικής δυνάμεως για όλους τους υπαλλήλους, ανεξαρτήτως του τόπου υπηρεσίας τους, σύμφωνα προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως » [12].

44. Η αρχή που θεσπίστηκε με τον κανονισμό υπηρεσιακής καταστάσεως είναι εκείνη της ίσης αγοραστικής δυνάμεως των αποδοχών των υπαλλήλων, ανεξάρτητα από τον τόπο ασκήσεως των καθηκόντων τους.

45. Οι αποδοχές περιλαμβάνουν, δυνάμει του άρθρου 62, « βασικό μισθό, οικογενειακά επιδόματα και αποζημιώσεις », που προσαρμόζονται βάσει των γεωγραφικών διορθωτικών συντελεστών που ορίζονται στα άρθρα 64 και 65. Ο μηχανισμός αυτός επιβεβαιώθηκε με την απόφαση Jacquemart της 13ης Ιουλίου 1978 [13], με την οποία διασαφηνίζεται (σκέψη 14) ότι « οι διορθωτικοί συντελεστές δεν αποτελούν συμπληρωματικό στοιχείο των αποδοχών, αλλά μέθοδο υπολογισμού των ποσών των διαφόρων στοιχείων που αποτελούν τις αποδοχές αυτές ». Η εφαρμογή των συντελεστών συνεπάγεται, ανάλογα με την περίπτωση, αύξηση ή μείωση των αποδοχών που καθορίζονται σε βελγικά φράγκα.

46. Το άρθρο 67, παράγραφος 4, διασαφηνίζει απλώς ότι ο διορθωτικός συντελεστής που εφαρμόζεται στα οικογενειακά επιδόματα που καταβάλλονται στο πρόσωπο το οποίο έχει την επιμέλεια των τέκνων (όταν το πρόσωπο αυτό δεν είναι ο υπάλληλος) είναι ο συντελεστής που έχει οριστεί για τη χώρα κατοικίας του εν λόγω προσώπου.

47. Πράγματι, δεν θα ήταν δίκαιο τα επιδόματα να καταβάλλονται στο νόμισμα της χώρας όπου ο υπάλληλος ασκεί τα καθήκοντά του προσαρμόζοντάς τα βάσει του ισχύοντος στη χώρα αυτή διορθωτικού συντελεστή, όταν ο υπάλληλος δεν έχει την επιμέλεια του τέκνου και το τέκνο κατοικεί σε άλλη χώρα μαζί με το πρόσωπο το οποίο έχει την επιμέλειά του.

48. Επομένως, από το θεσπισθέν σύστημα προκύπτει ότι τα πρόσωπα τα οποία έχουν την επιμέλεια των τέκνων των υπαλλήλων λαμβάνουν το ίδιο ποσό υπολογιζόμενο ανάλογα με το κόστος ζωής, ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας: αφού ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται, η αρχή της *ευθυδικίας* διασφαλίζεται πλήρως.

12 — Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982 στην υπόθεση 59/81, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1982, σσ. 3329, 3358, σκέψη 33· απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1982 στην υπόθεση 158/79, Roumengous Carpentier κατά Επιτροπής, Συλλογή 1982, σσ. 4379, 4402, σκέψη 28.

13 — Υπόθεση 114/77, Jacquemart κατά Επιτροπής, Rec. 1978, σσ. 1697, 1706.

49. Στην περίπτωση του προσφεύγοντος, ο γενικός κανόνας τηρήθηκε, χωρίς την ελάχιστη απρόβλεπτη ή ανεπιθύμητη συνέπεια.

50. Πράγματι, δεν αποδείχτηκε ότι η κατάσταση του προσφεύγοντος είναι καθ' ότιδήποτε εξαιρετική, ώστε να δικαιολογείται η μη εφαρμογή της επίμαχης διατάξεως, καθόσον τον αφορά, ή η προσαρμογή της.

51. Αντίθετα, η διάταξη εφαρμόζεται σε μια γενική κατηγορία προσώπων, οριζομένων αφηρημένα ανάλογα με την κατάστασή τους, και ο προσφεύγων εμπίπτει απλώς στην εν λόγω γενική κατηγορία. Εξάλλου, διευκρινίστηκε ότι, μόνο στο Δικαστήριο, το σύστημα εφαρμόζεται σε δεκαπέντε έως είκοσι πρόσωπα περίπου. Η Επιτροπή ανέφερε επίσης διάφορα παραδείγματα εφαρμογής της ίδιας διατάξεως στα οικογενειακά επιδόματα που οφείλονται στους υπαλλήλους της Επιτροπής, που συνεπάγεται σε ορισμένες περιπτώσεις τη μείωση και σε άλλες την αύξηση των ονομαστικών ποσών σε βελγικά φράγκα, ανάλογα με τον τόπο κατοικίας των προσώπων που έχουν την επιμέλεια των τέκνων.

52. Ομοίως, δεν είναι δυνατό να γίνεται λόγος για παραβίαση της αρχής της *ισότητας*, αφού πρόκειται για εφαρμογή διατάξεως η οποία ακριβώς έχει ως σκοπό να εξασφαλίζει ότι η διαφορετική μεταχείριση διασφαλίζεται στα πρόσωπα τα οποία βρίσκονται σε διαφορετικές καταστάσεις, κατά τρόπο που να συμψηφίζονται οι διαφορές αυτές και, χάρη στην προσαρμογή που προβλέπεται στην επίμαχη διάταξη, να τοποθετούνται επί ίσοις όροις.

53. Είναι δεδομένο ότι η εφαρμογή των διορθωτικού συντελεστή που ισχύει για την Ελλάδα είχε ως συνέπεια μείωση του ποσού που μετέφερε η διοίκηση σε σχέση με το ποσό που μετέφερε προηγουμένως ο ίδιος ο προσφεύγων· αυτό συμβαίνει διότι το κόστος ζωής στην Αθήνα είναι χαμηλότερο από εκείνο των Βρυξελλών και του Λουξεμβούργου. Σε άλλες περιπτώσεις, η κατάσταση είναι αντίθετη και, για τους ίδιους λόγους σχετικής δικαιοσύνης, ο διορθωτικός συντελεστής που πρέπει να εφαρμοστεί είναι επομένως υψηλότερος.

54. Συνεπώς, το τέκνο του προσφεύγοντος λαμβάνει ποσό που έχει την ίδια αγοραστική δύναμη με το ποσό που λαμβάνει το τέκνο οποιουδήποτε άλλου υπαλλήλου, την επιμέλεια του οποίου έχει ο υπάλληλος ή τρίτο πρόσωπο και κατοικεί σε οποιοδήποτε κράτος μέλος, πράγμα που δεν θα συνέβαινε αν δεν εφαρμόζονταν οι διορθωτικοί συντελεστές.

55. Επιπλέον, κανένας δεν αμφισβήτησε το ότι το τέκνο του προσφεύγοντος ελάμβανε, ως οικογενειακά επιδόματα, το ίδιο ποσό σε ελληνικό νόμισμα, και επομένως την ίδια αγοραστική δύναμη, όπως το τέκνο οποιουδήποτε άλλου υπαλλήλου, την επιμέλεια του οποίου είχε ο έτερος των συζύγων και διέμενε μαζί με τον τελευταίο στην Ελλάδα.

56. Ατυχής επίσης είναι η επίκληση της αρχής της *δικαιολογημένης εμπιστοσύνης*: η εμπιστοσύνη που ο υπάλληλος μπορεί να έχει στην εσφαλμένη εφαρμογή του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως ή στην κατάφωρη παράβασή του δεν είναι δικαιολογημένη, αυτό δε θα συνέβαινε αν, όπως ζητεί ο προσφεύγων, τα οικογενειακά επιδόματα αποστέλλονταν στην πρώην σύζυγό του χωρίς εφαρμογή των συντελεστών ή αν καταβάλλονταν απευθείας στον προσφεύγοντα σε νόμισμα διαφορετικό από εκείνο της χώρας κατοικίας του προσώπου το οποίο έχει την επιμέλεια του τέκνου.

57. Ο κανόνας του άρθρου 67, παράγραφος 4, που προστέθηκε στον κανονισμό υπηρεσιακής καταστάσεως με το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) 2074/83 του

Συμβουλίου, της 21ης Ιουλίου 1983 [14], θεσπίστηκε από την αρμόδια αρχή, έχει την ίδια τυπική ισχύ με το τροποποιηθέν κείμενο, δεν φέρει το στίγμα παραβάσεως ουσιώδους τύπου και ήταν πλήρως γνωστός στον προσφεύγοντα (καθόσον η διοίκηση είχε επισύρει την προσοχή του επί των τροποποιήσεων του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως με υπηρεσιακό σημείωμα που του απέστειλε στις 21 Μαρτίου 1986)· ως εκ τούτου, ο προσφεύγων δεν μπορεί να επικαλεστεί τον ελάχιστο αιφνιδιασμό, υποκειμενική ελπίδα ή κεκτημένο δικαίωμα δυνάμει της προγενέστερης κανονιστικής ρυθμίσεως για να μην υπαχθεί στην εφαρμογή του κανόνα αυτού, ο οποίος εξάλλου δεν έχει αναδρομική ισχύ.

58. Επιπροσθέτως, η σχέση μεταξύ των υπαλλήλων και των κοινοτικών οργάνων είναι, όπως υπογράμμισε το Δικαστήριο [15], οργανικής φύσεως και κανένας ενδεχόμενος συμβιβασμός της διοίκησης δεν μπορεί να προβληθεί εν προκειμένω με σκοπό τον εκμηδενισμό των αποτελεσμάτων από την τροποποίηση του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως που θεσπίστηκε κανονικά.

59. Στην αλληλουχία αυτή, δεν βλέπω σε τι το *καθήκον αρωγής* της Κοινότητας έναντι των υπαλλήλων της ή η αρχή της *χρηστής διοικήσεως* μπορούν να θίγονται, δεδομένου ότι εφαρμόστηκε απλώς οργανική διάταξη εμπνευσθείσα από τη μέριμνα (η οποία δημιουργήθηκε από τις καταγγελίες που είχαν υποβληθεί στα όργανα) να εξασφαλιστεί η γρήγορη και πραγματική πληρωμή των οικογενειακών επιδομάτων στα πρόσωπα που έχουν την επιμέλεια των τέκνων και να επιτρέψει στα τελευταία να απολάβουν της ίδιας μεταχειρίσεως ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας τους.

14 — ΕΕ L 203 της 27.7.1983, σ. 1.

15 — Απόφαση της 19ης Μαρτίου 1975 στην υπόθεση 28/74, Gillet κατά Επιτροπής, Rec. 1975, σσ. 463, 472, σκέψη 4.

60. Εξάλλου, όπως έχω ήδη αναφέρει, η διοίκηση είχε ανακοινώσει στον προσφεύγοντα πολύ πιο πριν ότι, ενόψει των στοιχείων που αυτός είχε προσκομίσει, θα έθετε σε εφαρμογή τα μέτρα που είχαν προβλεφθεί με τις εφαρμοστέες οργανικές διατάξεις, καλώντας τον επιπλέον να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει την ορθή εφαρμογή των κανόνων και να αποφύγει κάθε άκαιρη ζημία.

61. Αυτό σημαίνει ότι, όχι μόνον ο προσφεύγων δεν μπορεί να θεωρείται θύμα οποιασδήποτε διατάξεως του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως η οποία έχει έναντί του δυσμενείς συνέπειες, αλλ' ούτε και μπορεί να παραπονείται λόγω του ότι η διοίκηση, εφαρμόζοντας τις διατάξεις αυτές, ενήργησε έναντί του κατά τρόπο εσφαλμένο, ανειλικρινή ή έστω επιπόλαιο. Ασφαλώς, φαίνεται ότι υπήρξε κάποια καθυστέρηση στην εφαρμογή των νέων διατάξεων λόγω διοικητικών δυσχερειών· πάντως, από αυτό δεν προέκυψε καμιά ζημία για τον προσφεύγοντα.

62. Τελικά, αντιμετωπίζοντας το υπόμνημα αντικρούσεως του καθού, ο προσφεύγων με την απάντησή του εγκατέλειψε το λόγο που αντλεί από το φερόμενο *αδικαιολόγητο πλουτισμό* του οργάνου, ενώ εντούτοις εξακολουθεί να υποστηρίζει ότι ο ίδιος και το τέκνο του, κατόπιν της εφαρμογής των επίμαχων διατάξεων, υπέστησαν « αδικαιολόγητη μείωση της περιουσίας τους ».

63. Το καθού απέδειξε επαρκώς ότι ο λόγος που επικαλείται ο προσφεύγων με το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο στηριζόταν σε μια μεγάλη παρεξήγηση. Πράγματι, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 62 και επόμενα του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, οι αποδοχές των υπαλλήλων (περιλαμβανομένων και των οικογενειακών επιδομάτων) — που *εκφράζονται* πάντοτε σε βελγικά φράγκα — προσαρμόζονται βάσει διορθωτικού συντελεστή ανωτέρου, ίσου ή κατωτέρου προς το 100 %, ανάλογα με τις συνθήκες ζωής στους διαφόρους τόπους υπηρεσίας. Πάντως, *καταβάλλονται* στο νόμισμα της χώρας όπου ο υπάλληλος ασκεί τα καθήκοντά του ή, όταν πρέπει να εφαρμοστεί το άρθρο 67, παρά-

γραφος 4, στο νόμισμα της χώρας όπου κατοικεί το πρόσωπο το οποίο έχει την επιμέλεια των τέκνων του υπαλλήλου, τότε δε εφαρμόζεται ενδεχομένως η ισοτιμία που χρησιμοποιείται για την εκτέλεση του γενικού προϋπολογισμού των Κοινοτήτων, δυνάμει του άρθρου 63, δεύτερο εδάφιο.

64. Αυτό συμβαίνει για όλα τα στοιχεία των αποδοχών: αυτό δε συμβαίνει και όσον αφορά τα οικογενειακά επιδόματα ανεξαρτήτως του αν την επιμέλεια των τέκνων έχει ο υπάλληλος ή τρίτα πρόσωπα, τα τέκνα κατοικούν στον τόπο όπου υπηρετεί ο υπάλληλος ή σε άλλο κράτος μέλος, είτε ο υπάλληλος είναι τοποθετημένος στις Βρυξέλλες/Λουξεμβούργο είτε σε άλλο κράτος μέλος.

65. Ανάλογα με τις περιπτώσεις, εφαρμόζεται ο κατάλληλος διορθωτικός συντελεστής, υπολογιζόμενος κατά τρόπο που να εξασφαλίζει την ίση αγοραστική δύναμη των αποδοχών.

66. Εφόσον πρόκειται για απλή μέθοδο υπολογισμού των αποδοχών, δεν υπάρχει ίχνος οποιουδήποτε πλουτισμού των κοινοτικών οργάνων εις βάρος των υπαλλήλων τους· πολύ λιγότερο μπορεί να γίνει λόγος για αδικαιολόγητο πλουτισμό δεδομένου ότι το εξεταζόμενο σύστημα έχει την πηγή του στις διατάξεις του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως.

67. Δεδομένου ότι, παρ' όλα αυτά, ο προσφεύγων εμμένει στο ότι υπάρχει « αδικαιολόγητη μείωση της περιουσίας », δύο πράγματα μπορεί να υποτεθούν: ή ότι ευρισκόμεθα ενώπιον *νέου ισχυρισμού* που προβάλλεται με το υπόμνημα απαντήσεως και που δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη, λόγω των διατάξεων του άρθρου 42, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας· ή ότι ευρισκόμεθα απλώς ενώπιον μιας *άλλης επόψεως του ίδιου ισχυρισμού* και κατ' ανάγκη ισχύουν γι' αυτόν οι ίδιες σκέψεις.

3. Συμπέρασμα

68. Επειδή κανένας από τους λόγους που προέβαλε ο προσφεύγων δεν έγινε δεκτός, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη, τα δε δικαστικά έξοδα να κατανεμηθούν σύμφωνα με τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 69, παράγραφος 2, και 70 του κανονισμού διαδικασίας.